

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 15.03.2016
Vår ref.: 200702906-73
Arkiv: 312 / 0036J 036HB 036HA
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Anne Johanne Rognstad

Småkraft AS – Bygging av Grøno og Middalen kraftverk – NVEs vurdering av endrede planer

Olje- og energidepartementet (OED) ber NVE vurdere det reviderte utbyggingsalternativet med tilhørende høringsuttalelser. Det reviderte utbyggingsalternativet vil etter NVEs syn avbøte ulempene i begrenset grad, men ikke tilstrekkelig for landskap og friluftsinnteressene i området, og ikke i en slik grad at det er av betydning for vår vurdering. Videre endrer ikke det reviderte utbyggingsalternativet NVEs syn på villrein og samlet belastning i området. Vi kan ikke se at de nye forslagene til avbøtende tiltak gir grunnlag for å endre vår innstilling av 16.12.2014.

Bakgrunn

Vi viser til henvendelse fra Olje- og energidepartementet (OED) i e-post av 21.01.2016. OED ber NVE om å vurdere et planendringforslag for Grøno og Middalen kraftverk som var innkommet departementet fra Småkraft AS. Reviderte planer ble sendt OED den 8.9.2015 og 4.11.2015 og gjelder bygging av Grøno og Middalen kraftverk i Valldalen i Odda kommune i Hordaland.

Foranledningen til det reviderte utbyggingsforslaget er NVEs negative innstilling for Grøno og Middalen kraftverk, som ble oversendt OED 16.12.2014. OED var på befaring 16.9.2015. Småkraft AS oversendte planendringssøknaden for Grøno og Middalen kraftverk til OED 8.9.2015 og 4.11.2015. Fristen for NVEs vurdering av de reviderte planene er satt til 8.4.2016.

Planendring

Nedenfor presiseres planendringene som Småkraft AS har oversendt OED. NVE refererer til hva som framkommer av Småkrafts beskrivelse av planene og biologisk mangfold - notat fra Multiconsult.

I opprinnelig søknad ble følgende tunnelalternativ vurdert:

Inntak:

Inntaket bygges med adkomst via tunnel. Dette gjelder både Middalen og Grøno kraftverk. Inntakene blir veiløse både i anleggs- og driftsfasen.

Vannvei:

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

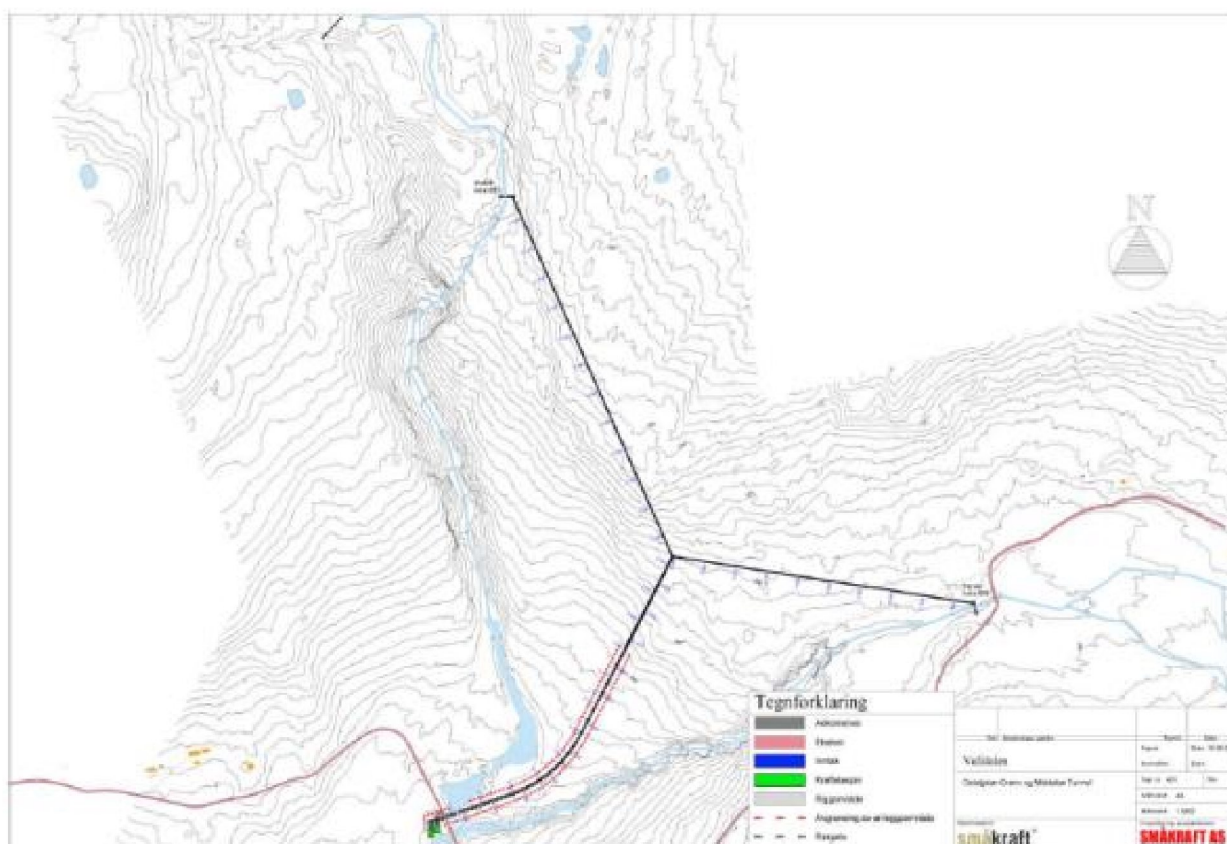
Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Rørgaten fra Grøno og Middalen kraftverk legges i en 450 meter lang nedsprenget grøft fra kraftstasjonene til tunnelpåhugg. Rørgrøften skal tilbakeføres til opprinnelig terreng med stedlige masser. Det drives en felles tunnel med areal på 40 m² i en lengde av 150 meter. Tunnelen deler seg med 620 meter tunnel (25 m²) til Grøno og 450 meter tunnel (25 m²) til Middalen. Det legges rør i hele tunnelenes lengde for begge prosjekt pga. liten overdekning.

Kostnader opprinnelig alternativ:

	Kostand	Produksjon	Utbyggingspris
Grøno	119 mill	44 GWh	2,7 kr/kWh
Middalen	51,3 mill	16,8 GWh	3,05 kr/kWh

Figur 1: Alternativ utbyggingsløsning med vannvei i fjell, opprinnelig søknad

I brev datert 08.09.2015 mottok OED en utredet tunnelløsning for Grøno- og Middalen kraftverk. Planendringen innebærer følgende:

Inntak:

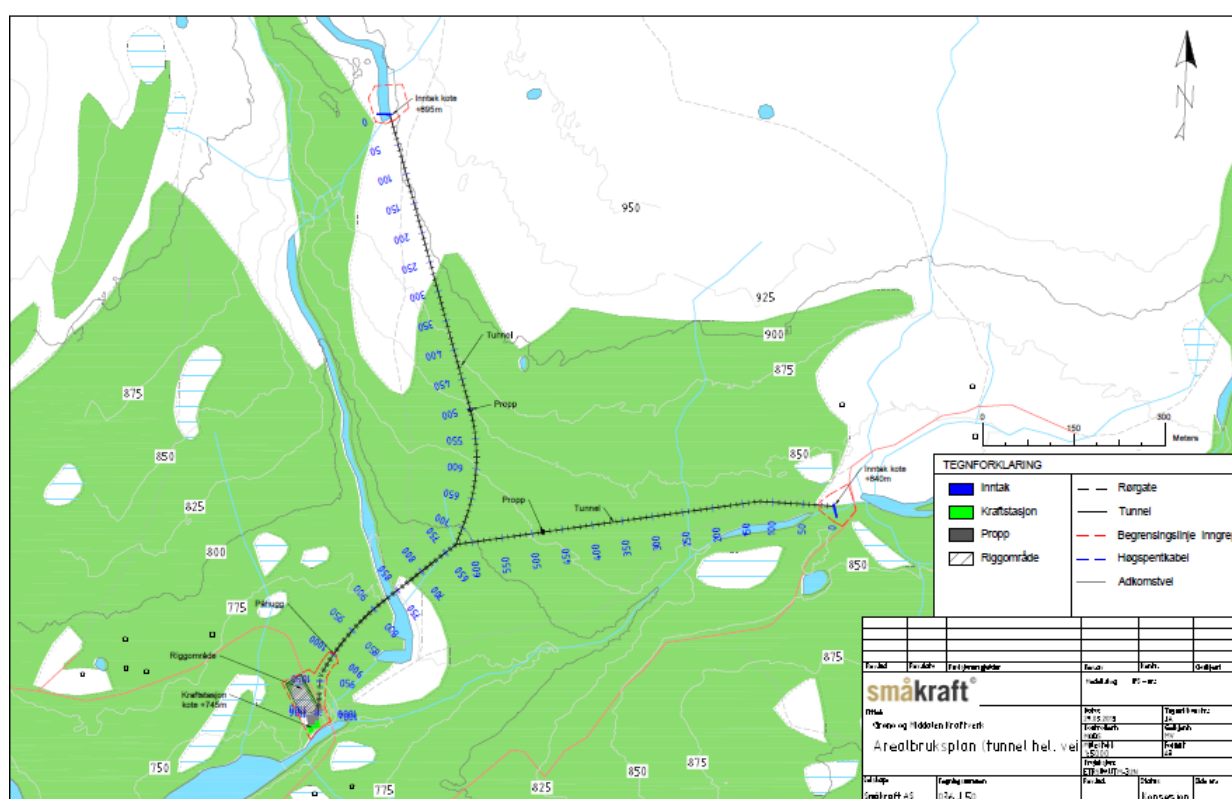
Inntak plasseres som vist i opprinnelig søknad og kan bygges med adkomst via tunnel. Byggetiden vil bli forlenget da rørlegging i tunnel må gjøres etter inntak er ferdig bygget. Dette gjelder da både for Middalen og Grøno.

Vannvei:

Påhugg for tunnel vil være 50 – 100 m ovenfor kraftstasjonen. Fra stasjon til påhugg vil det være nedgravd rørgate. Rørgaten vil bli tilbakeført til opprinnelig terreng med stedlige masser. Det drives en felles tunnel med areal på 40 m² i en lengde av 300 m. Tunnelen deler seg med 700 m tunnel (25m²) til Grøno og 600 m tunnel (25m²) til Middalen. På grunn av liten overdekning kan det være aktuelt å legge rør i hele tunnelens lengde for begge prosjektene. Endelig avgjørelse gjøres under detaljprosjektering.

Kostnader nytt alternativ:

	Kostand	Produksjon	Utbyggingspris
Grøno	135 mill	44 GWh	3,1 kr/kWh
Middalen	60 mill	16,8 GWh	3,6 kr/kWh

Figur 2: Alternativ utbyggingsløsning med vannvei i fjell, planendring

I Småkraft AS sin beskrivelse av planendringene er det kun nedre del av vannveien som er endret fra de opprinnelige planene. Som vist ovenfor ble et tunnelalternativ for Grøno og Middalen vurdert i NVEs innstilling til OED fra 2014. Konkret innebærer planendringene et kortere strekke med nedgravd rørgate (50-100 m) og lengre strekke med tunnel, samt at traseen for vannvegen er flyttet noe. I de reviderte planene legges rørgaten i tunnel under Grøno i stedet for som rørbro, som ble vurdert i NVEs innstilling. Se detaljkart ovenfor.

Multiconsult sitt tilleggsnotat for biologisk mangfold:

Samlet sett vurderes de justerte utbyggingsplanene å medføre små konsekvenser for det biologiske mangfoldet i området. Den nye tunneltraseen skal legges i et område hvor man finner forekomster av intermediære myrer. Disse myrene vil ikke bli direkte berørt av inngrepene, men ved forekomster av

sprekksoner langs tunneltraseen kan grunnvannsstanden i området berøres, og således ha negativ konsekvens for myrforekomstene. Det er ikke påvist slike sprekksoner i området. Notatet konkluderer med at det vil være nødvendig å gjennomføre tetting/injeksjoner dersom det påvises innlekkasjer under anleggsarbeidet. Utover dette er det ingen naturområder som blir berørt av de reviderte planendringene.

NVEs vurdering

Slik vi oppfatter ordlyden i OEDs brev er det primært de konkrete endringene som er gjort i etterkant av NVEs innstilling som skal vurderes. Konesjonssøker mener at nytt tunnelalternativ vil kunne avbøte de negative virkningene ved en utbygging av Grøno og Middalen kraftverk, og presiserer at ved å legge tunnel under Grøno som erstatning for rørbro, vil det landskapsmessige inngrepet ved kryssing av Grøno fjernes.

Vi vil først og fremst vise til at alle våre vurderinger i innstillingen er gjort på bakgrunn av de planene som var oppgitt av søker på det tidspunkt innstillingen ble skrevet. Dette gjelder også et utredet tunnelalternativ (beskrevet ovenfor). Etter OEDs forespørsel vil vi nå vurdere det nye tunnelalternativet for Grøno og Middalen kraftverk opp mot det opprinnelige tunnelalternativet.

OED sendte den 2.12.2015 de justerte planene på en avgrenset høring. Resultatet fra denne høringen viser at ingen av høringspartene har endret sitt syn på en utbygging av Grøno og Middalen kraftverk etter at planendringene ble lagt fram. Fylkesmannen opprettholder sin innsigelse hvor landskap, friluftsliv, villrein og samlet belastning er sentrale temaer som taler imot en utbygging. Disse temaene går også igjen i flere av de andre høringsuttalelsene, hvor høringsparter taler mot en utbygging. Kommunen, grunneier, grunneierlaget og hytteiere i området ønsker en utbygging og legger vekt på at fornybar kraftproduksjon, lokalt næringsgrunnlag, forbedret infrastruktur, mobildekning og sikkerhet i Valldalen vil gi positive ringvirkninger ved en eventuell utbygging.

På bakgrunn av den informasjonen som er oversendt av søker og de høringsuttalelser som er kommet inn i etterkant av høringen vil NVE foreta en ny vurdering av prosjektet. Planendringene er kun vurdert opp mot momenter som var avgjørende i NVEs innstilling, hva gjelder landskap, friluftsliv, villrein og samlet belastning.

Landskap og friluftsliv

Landskap og friluftsliv er et sentralt tema blant høringspartene og er også et sentralt tema i NVEs innstilling. Området er mye brukt som innfallsport til Hardangervidda og er klassifisert som svært viktig for friluftsliv (A-verdi). I NVEs innstilling er et tunnelalternativ vurdert, men det ble her konkludert med at tunnelalternativet ikke ville redusere terrenginngrepet i en avgjørende grad. Nytt tunnelalternativ er planlagt med et påhugg 50 m til 100 m fra kraftstasjonsområdet. Dette vil gi en kortere strekning med nedgravd rørgate i forhold til opprinnelig tunnelalternativ. Revidert alternativ vil også fjerne det landskapsmessige inngrepet med kryssing av rørbro over Grøno, da rørgaten er planlagt i tunnel i stedet. Tunnelen er planlagt med et tverrsnitt på 40 m².

En tunnelløsning etter de reviderte planene vil etter NVEs syn redusere inngrepet rundt DNT-stiene, da strekningen med nedgravd rørgate er forkortet, og rørbro over Grøno utgår. Dette vil føre til et langt mindre inngrep langs elven de første 450 meterne opp fra planlagt kraftstasjonsområdet. På en annen side vil også et tunnelpåhugg være et stort inngrep i naturen og sette sitt preg på landskapsbildet. Slik NVE tolker planendringen skal tunnelpåhugget legges i et terreng med svak helning, og det vil være nødvendig å grave seg et stykke ned for å etablere et stort nok påhugg i planlagt område. Inngrepet vil resultere i en stor fjellskjæring i et området som i dag er mye brukt til rekreasjon og friluftsliv. Påhugget vil vanskelig kunne skjules i landskapet, og terrenginngrepet knyttet til påhugget og kraftstasjonen vil bli betydelige og varige. Som et resultat av dette vil opplevelsverdiene etter vår syn svekkes i stor

grad, og da særlig i anleggsfasen, men også etter at kraftverkene har kommet i drift. Planområdet for kraftverkene vil etter NVEs vurdering få en permanent endret karakter, selv med en tunnelløsning. NVE mener den skisserte tunnelløsningen vil redusere terrenginngrepene, men bare i begrenset grad.

Videre endrer ikke en tunnelløsning det faktum at både Grøno og Middalselva vil bli preget av minstevannføring. Dette ble vektlagt i vår innstilling til OED oversendt 15.12.2014 hvor følgende ble presisert:

Fra parkeringsplassen langs Valldalsveien er vassdragene særlig inntrykssterke i nedre del der Grøno deler seg og danner flere fosser. Herfra kan turgåere krysse Grøno og følge merkede stier enten langs Grøno til Vivassvatnet eller langs Middalselva til Middalsbu. Etter NVEs vurdering vil det ikke være mulig å opprettholde området verdi for friluftslivet ved en ev. utbygging. Dette skyldes bl.a. at vassdragene vil miste mye av sin inntryksstyrke når de i stor grad vil domineres av minstevannføring.

Denne vurderingen står NVE fast ved, da Grøno og Middalselva fortsatt vil være preget av minstevannføring, også med revidert tunnelalternativ.

I kart nedenfor, hentet fra UT.no, kommer det tydelig fram at området har etablerte DNT-stier (både merkede og umerkede stier) som følger vassdraget innover Vivassdalen og Middalen. Hensynet til landskap friluftslivet er tungtveiende i NVEs vurdering av Grøno og Middalen kraftverk. NVE mener at området innerst i Valldalen har en stor landskapsmessig verdi og vi kan ikke se at en utbygging med vannvei i tunnel vil kunne avbøte i tilstrekkelig grad for å opprettholde landskapets verdi. Vi viser til vår innstilling av 16.12.2014 for nærmere begrunnelse.

Figur 3: Kart over DNT-sier (rød linje) i Valldalen og influensområdet (grønn sirkel). Kartet er hentet fra ut.no.

Villrein

Villrein har vært et sentralt tema blant høringspartene og var også et sentralt tema i NVEs innstilling. Valldalen er definert som et nasjonalt villreinområde der hensikten er å ivareta artens leveområde og livsvilkår.

For villreininteressene er det først og fremst økt ferdsel i området som problematiserer en utbygging av Grøno og Middalen kraftverk. I utbyggingsplanene og i flere høringsuttalelser er det lagt til grunn en rekke avbøtende tiltak for å fremme friluftsinteressene i Valldalen. Disse planene har vært fremmet som en del av utbyggingsplanene, og flere av høringspartene som er positive til prosjektet viser til avbøtende tiltak som vil øke tilgjengeligheten til området. Villreinnemnda aksepterer derimot ikke at det blir tilrettelagt for økt ferdsel i området. Et tunnelalternativ endrer ikke problematikken rundt villrein, da dette først og fremst er knyttet til økt ferdsel og aktivitet i området. Etter NVEs syn vil ikke det nye utbyggingsalternativet føre til noen endring i forhold til spørsmålet knyttet til villrein, og etter vår vurdering vil prosjektet fortsatt være problematisk for villreinforekomstene i området. Vi viser til vår innstilling av 16.12.2014 for nærmere begrunnelse.

Samlet belastning

Grøno og Middalen kraftverk ble i sin tid tatt inn i en pakkebehandling der andre småkraftverk i området også ble vurdert. I NVEs innstilling ble samlet belastning diskutert opp mot de andre sakene i pakken. I innstillingen står det følgende:

NVE mener gjenværende urørte vassdrag i Valldalen har stor opplevelsesverdi, og vi kan ikke se Valldalsmagasinet trekker verdiene ned i en slik grad at dette i seg selv forsvarer en videre utbygging av Grøno og Middalselva. Etter vår vurdering vil en videre utbygging kunne forsterke de negative virkningene av reguleringsmagasinet. Dette begrunnes med at de tekniske inngrepene vil forlenges inn i lett tilgjengelige områder med store landskaps- og friluftsinteresser. Virkningene vil etter NVEs syn bli store i både anleggs- og driftsfasen. Prosjektene i Valldalen er blant de siste i kommunen og de vurderes som konfliktfylte. På bakgrunn av dette mener NVE at tålegrensen for vassdragsinngrep i indre del av Valldalen er nådd, og at Grøno og Middalen kraftverk kan føre til utilsiktede konsekvenser.

Som diskutert under landskap og friluftsliv vil de revidere planene redusere terrenginngrepene i dalen, ved at påhugget er flyttet ned til planlagt kraftstasjonsområdet. I NVEs innstilling er det lagt vekt på at området er en innfallsport til Hardangervidda med store landskaps- og friluftsinteresser og dette var tungtveiende for vurderingen av samlet belastning i Valldalen. Uavhengig av planendringene vil inntaket og minstevannføringsstrekningen fortsatt være en del av prosjektet, og disse inngrepene er tidligere vurdert opp mot samlet belastning i området. Samtidig vil tunnelpåhugget bli et stort og synlig terrenginngrep som vil sette varig preg på landskapet innerst i Valldalen. Kraftverksutbygging vil alltid føre med seg terrenginngrep og den samlede belastningen i området er vurdert som svært høy ved en utbygging. NVE kan ikke se at planendringene endrer vår tidligere vurdering av samlet belastning i området og viser til vår innstilling av 16.12.2014 for nærmere begrunnelse.

NVEs konklusjon og avsluttende merknader

NVE vil understreke at vi anser tilgang på ny fornybarkraft som en viktig fordel ved dette tiltaket, jf. vår innstilling s. 125. Likevel har vi i kommet fram til at søknaden om utbygging bør avslås, fordi de samlede negative virkningene for landskap, friluftsliv, villrein og samlet belastning i Odda kommune etter vårt syn er større enn fordelene ved tiltaket. Vi holder fast ved konklusjonen i vår innstilling, og anbefaler at det ikke gis konsesjon for bygging av Grøno og Middalen kraftverk.

Vi har vurdert saken ut fra informasjonen og uttalelsene som forelå etter høringen og står fast ved den vurderingen vi har gjort i innstillingen på dette grunnlaget. Det nye alternativet er kun vurdert opp mot temaer som har vært avgjørende for NVEs beslutning. Dette gjelder landskap, friluftsliv, villrein og samlet belastning. Vi har ingen spesielle merknader utover dette.

Olje- og energidepartementet (OED) ber NVE vurdere det reviderte utbyggingsalternativet med tilhørende høringsuttalelser. Det reviderte utbyggingsalternativet vil etter NVEs syn avbøte ulempene i begrenset grad, men ikke tilstrekkelig for landskap og friluftsinnteressene i området, og ikke i en slik grad at det er av betydning for vår vurdering. Videre endrer ikke det reviderte utbyggingsalternativet NVEs syn på villrein og samlet belastning i området. Vi kan ikke se at de nye forslagene til avbøtende tiltak gir grunnlag for å endre vår innstilling av 16.12.2014.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Småkraft AS
Småkraft AS v/Martin Vangdal